

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 27. juuli 2021
(OR. en)

11072/21

ECOFIN 777
RELEX 697
FIN 645

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	26. juuli 2021
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2021) 416 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE EIP 2019. AASTA VÄLISTEGEVUSE KOHTA, MIS ON KAETUD ELI EELARVETAGATISEGA

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2021) 416 final.

Lisatud: COM(2021) 416 final

Brüssel, 26.7.2021
COM(2021) 416 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**EIP 2019. AASTA VÄLISTEGEVUSE KOHTA, MIS ON KAETUD ELi
EELARVETAGATISEGA**

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Investeeringispanga (EIP) välislaenude andmise volitus on oluline vahend, mille abil Euroopa Liit (EL) toetab investeerimist partnerriikides. See põhineb ELi eelarvevahenditest antaval tagatisel, mis võimaldab EIP-l suurendada oma laenuandmist väljaspool ELi ja toetada seeläbi ELi poliitikat. ELi tagatisega kaetakse kindlaksmääratud juhtumeid, mil laenuvõtjad ei suuda EIP-le võlgnetavaid summasid tagasi maksta. Seega suurendab ELi tagatis EIP riskivõtmisvõimet.

Välislaenude andmise volituse õiguslik alus on otsus nr 466/2014/EL (edaspidi „välislaenude andmise volituse otsus“),¹ mida on viimati muudetud 2018. aastal². Juhul kui EIP kasutab ELi tagatist, tehakse makseid välistegevuse tagatisfondi kaudu³.

Välislaenude andmise volitus toetab EIP tegevust ühinemiseks valmistuvates riikides, ida- ja lõunanaabruse ning partnerlusriikides, Aasias, Ladina-Ameerikas ja Lõuna-Aafrikas. Praegu on rahastamiskõlblikke riike kokku 64. Praegusel välislaenude andmise volituse perioodil (2014–2020) hõlmab ELi eelarvetagatis kuni 32,3 miljardi euro ulatuses EIP finantseerimistehinguid, et katta esimene 65 % kahjumist, mis võib tagatud portfellis tekkida. Välislaenude andmise volituse otsuses on kehtestatud tagatise ülemmäärad eri geograafiliste piirkondade ja allpiirkondade jaoks.

Käesolevas iga-aastases aruandes antakse üldine ülevaade EIP 2019. aasta tegevusest ELi tagatise raames⁴. See sisaldab ka kokkuvõtet ELi tagatiseta (st omal riisikol) tehtud EIP tehingutest, et anda terviklik ülevaade EIP tegevusest välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades⁵. Peale selle avaldas komisjon 2019. aastal põhjaliku hinnangu EIP välislaenude andmise volituse rakendamise kohta ajavahemikul 2014. aasta keskpäigast kuni 2018. aasta lõpuni⁶.

2. PEAMISED TULEMUSED

2019. aastal sõlmis EIP välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades kokku 6,3 miljardi euro väärtuses finantseerimistehinguid. Sellest kogusummast kuulub rohkem kui 4,9 miljardit eurot välislaenude andmise volituse alla (st need on kaetud ELi tagatisega),

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta otsus nr 466/2014/EL, millega antakse Euroopa Investeeringispangale ELi tagatis liiduväliste investeerimisprojektide toetamiseks sõlmitud finantseerimistehingutest tekkida võiva kahjumi puhuks (ELT L 135, 8.5.2014, lk 1).

² 14. märtsi 2018. aasta muutmisotsus (EL) 2018/412 (ELT L 76, 19.3.2018, lk 30).

³ Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrus (EÜ, EURATOM) nr 480/2009 välistegevuse tagatisfondi asutamise kohta (kodifitseeritud versioon) (ELT L 145, 10.6.2009, lk 10), viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta määrusega (EL) 2018/409.

⁴ Käesolev aruanne on koostatud kooskõlas välislaenude andmise volituse otsuse artiklis 11 sätestatud nõuetega.

⁵ EIP-l on välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades praegu neli omal riisikol põhinevat vahendit, nimelt ühinemiseelne rahastamisvahend, naabruspoliitika rahastamisvahend, keskkonna- ja kliimameetmete rahastamisvahend ning strateegiliste projektide rahastamisvahend. Välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondade kõrval hõlmavad viimased kaks ka Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riike ning ELi liikmesriikide ülemeremaid ja -territooriume.

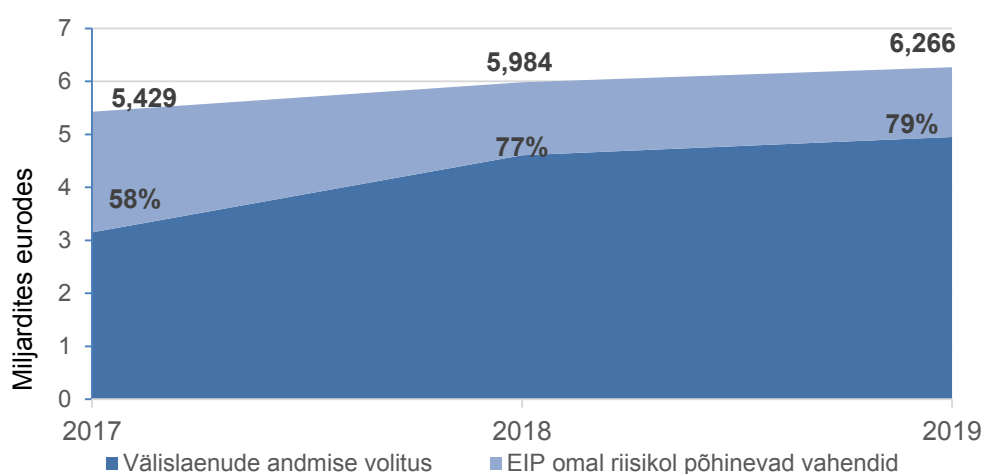
⁶ SWD(2019) 333 final ja seotud dokumendid, saadaval aadressil https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_et.

hõlmates 56 finantseerimislepingut. Ülejäänud tehinguid rahastatakse EIP omal riisikol põhinevatest vahenditest.

Võrreldes 2018. aastaga, mil välislaenude andmise volituse alusel sõlmiti 4,6 miljardi euro ulatuses tehinguid, oli 2019. aastal vastav summa ligikaudu 7 % suurem. Võrdlusena vähenes EIP omal riisikol sõlmitud tehingute maht välislaenude andmise volitusega hõlmatud riikides 2019. aastal peaaegu 2 %, 1,36 miljardile eurole.

Joonisel 1 on kujutatud välislaenude andmise volituse alusel ja EIP omal riisikol põhinevatest vahenditest antud laenude muutust aastatel 2017–2019 (sõlmitud tehingute summa, tühistatud tehingute netosumma). Sellel perioodil oli keskmiselt 72 % EIP finantseerimistehingutest kõnealustes piirkondades kaetud ELi tagatisega⁷.

Joonis 1. EIP laenude mahu aastane muutus välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades

Kooskõlas välislaenude andmise volituse otsusega erineb ELi tagatise olemus olenevalt asjaomasest EIP finantseerimistehingust.

- Krediidiriski kattev *täielik tagatis* antakse avaliku sektori vastaspooltega finantseerimistehingute puhul (tavaliselt taristu arendamiseks), aga ka EIP laenude puhul pankadele või äriühingutele, kellel on riigigarantii⁸. 2019. aastal välislaenude andmise volituse alusel sõlmitud finantseerimistehingutest oli 4,3 miljardit eurot ehk peaaegu 87 % kaetud täieliku tagatisega.
- Muude, erasektori tehingute jaoks antakse *poliitilise riski tagatis*, mille ulatus on piiratum⁹. 2019. aastal kattis see finantseerimistehinguid ligikaudu 617 miljoni euro ulatuses.

⁷ Varasemates aruannetes avaldatud summade erinevused tulenevad lepingute tühistamisest.

⁸ ELi täielik tagatis võimaldab EIP-l loobuda riskipreemiast, mille ta muidu peaks lisama oma intressimäärale. Selle tulemusel saavad partnerriigid või nende asutused/äriühingud võtta EIP-lt laenu märkimisväärselt väiksema kuluga. Üksikasjalik analüüs on joonealuses märkuses nr 6 viidatud dokumendis SWD(2019) 333 final, lk 10–11, 21 ja 33–37.

⁹ Poliitilise riski tagatisega kaetakse maksmata jätmine, mis tuleneb riigi rahaülekannete peatamisest, sundvõõrandamisest, sõjast või rahvarahutustest või kohtuliku kaitse puudumisest lepingu rikkumise korral. See ei tähenda, et EIP vähendaks riski hinnastamisel saadavat tulemust.

Välislaenude andmise volituse alusel aastatel 2014–2020 tehtud väljamaksete kumulatiivne summa moodustas 2019. aasta lõpus 36 % sõlmitud lepingute netosummast (8,0 miljardit eurot), mis on rohkem kui 2018. aastal (33 %). Eelkõige taristuprojektide puhul teeb EIP väljamakseid järk-järgult ja mitme aasta jooksul¹⁰.

3. FINANTSEERIMISTEHINGUD

3.1. ÜLEVAADE EIP UUTEST FINANTSEERIMISTEHINGUTEST EESMÄRKIDE KAUPA

Iga välislaenude andmise volituse alusel sõlmitud tehinguga aidatakse kaasa kahest järgmisest nn vertikaalsest eesmärgist ühe saavutamisele: a) kohaliku erasektori arendamine või b) sotsiaalse ja majandusliku taristu arendamine. Lisaks sellele võivad samad tehingud aidata (osaliselt või täielikult) kaasa nn horisontaalsete eesmärkide saavutamisele: kliimameetmed, piirkondlik integratsioon ning pagulaste, rändajate, vastuvõtivate ja transiidikogukondade ning päritolukogukondade pikaajaline majanduslik vastupanuvõime ja taastuvus¹¹.

Nagu eespool osutatud, oli 2019. aastal välislaenude andmise volituse alusel sõlmitud EIP investeerimislepingute kogumaht 4,9 miljardit eurot. 67 % sellest on ette nähtud sotsiaalse ja majandusliku taristu arendamiseks. Ülejäänud 33 % on kavandatud kohaliku erasektori arendamiseks, peamiselt sellega, et parandatakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) juurdepääsu rahastamisele.

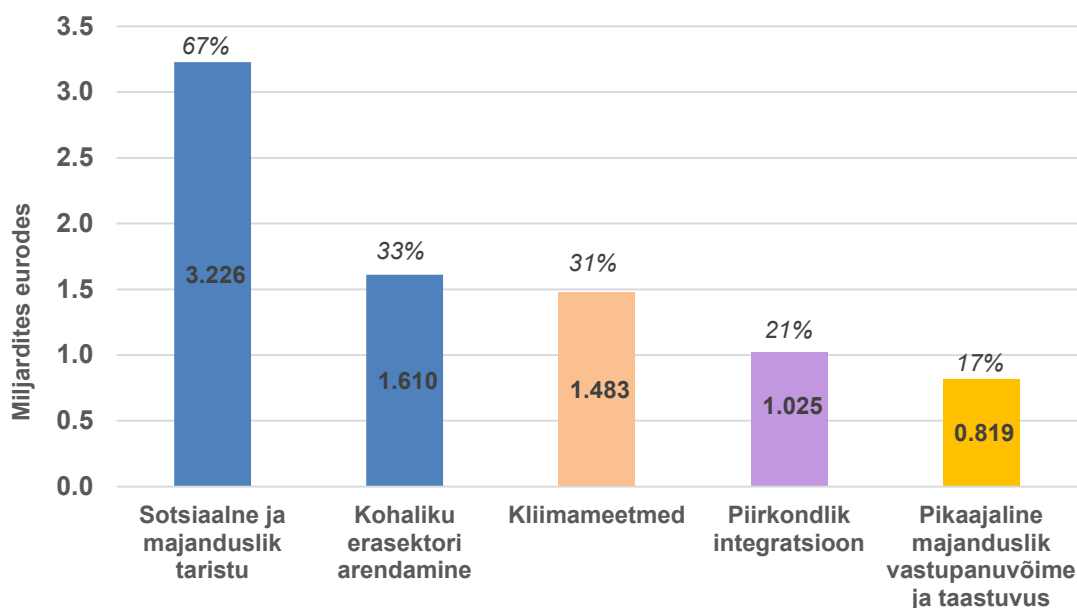
2019. aastal välislaenude andmise volituse alusel sõlmitud tehingute kogumahust on 31 % ette nähtud selleks, et aidata kaasa kliimameetmete eesmärgi saavutamisele, 21 % piirkondliku integratsiooni toetamiseks ning 17 % pikaajalise majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse parandamiseks (vt joonis 2).

---

¹⁰ Väljamaksete üksikasjalikum analüüs on esitatud hiljutises komisjoni talituste hinnangus: SWD(2019) 333 final, lk 28–30.

¹¹ Välislaenude andmise volituse otsuse artikkel 3.

Joonis 2. Panus välislaenu andmise volituse eesmärkide saavutamisse 2019. aastal (miljardites eurodes)

Märkus: ühe projektiga võidakse toetada rohkem kui üht välislaenu andmise volituse eesmärki. Kliimameetmete, piirkondliku integratsiooni ning pikaajalise majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse eesmärgid on valdkondadevahelised (horisontaalsed) eesmärgid, mis kehtivad kõikidele projektidele ja seetõttu kattuvad kahe ülejäänud eesmärgiga. Kohaliku erasektori arendamiseks ning sotsiaalse ja majandusliku taristu jaoks sõlmitud lepingute maht kokku moodustab aastast sõlmitud lepingute kogumahu.

Kohaliku erasektori arendamine, eelkõige VKEde toetamine

2019. aastal sõlmis EIP välislaenu andmise volitusega hõlmatud piirkondades 1,8 miljardi euro ulatuses tehinguid, millega toetatakse kohaliku erasektori arendamist. Sellest 1,6 miljardit eurot sõlmiti välislaenu andmise volituse alusel. Laenu anti peamiselt krediidiiliinidena edasilaenamiseks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele – selleks sõlmiti 1,51 miljardi euro väärtuses lepinguid üheksa krediidiiliini andmiseks kohalikele finantsvahendajatele, et võimaldada neil paremini täita finantsvajadusi asjaomas turusegmendis. 2019. aastal toetati ühtlasi viit uut mikrorahastamisprojekti¹² ning anti neli otselaenu äriühingutele.

Omakapitali kaudu rahastamisel on rahastamismaht väiksem ja kaasnev risk suurem. 2019. aastal sõlmiti 94 miljoni euro väärtuses lepinguid kaheksa uue aktsiafondi loomiseks. Kahe fondi eesmärk on toetada suure kasvupotentsiaaliga äriühinguid ja kohaliku erasektori arendamist lõunanaabruses, kuus ülejäänud fondi on aga piirkondadevahelise mõõtmega ning ette nähtud investeringuteks taastuvenergiasse ja muudeks keskkonnahoidlikeks investeringuteks.

Sotsiaalse ja majandusliku taristu arendamine

2019. aastal sõlmis EIP välislaenu andmise volitusega hõlmatud piirkondades 4,4 miljardi euro ulatuses finantseerimistehinguid, millega aidatakse kaasa sotsiaalse ja majandusliku

¹² Liibanonis, Tuneesias, Jordani Läänekaldal ja Gaza sektoris ning Gruusias ja Kasahstanis.

taristu arendamisele. Sellest 3,2 miljardit eurot oli ELi tagatisega. Peamised asjaomased sektorid olid energeetika, transport ja veevarustus/kanalisatsioon. Ka sellel aastal olid kesksel kohal transpordiprojektid (12 projekti), mis moodustasid veidi üle 50 % sõlmitud lepingute kogumahust. Osa neist projektidest oli suunatud säästvatele transpordile (nt metroprojektid India linnades Punes ja Bhopalis ning Egiptuse pealinnas Kairos), teistes keskenduti ühendamisele ja piirkondlikule integratsioonile naabruspoliitikas osalevates riikides ja Lääne-Balkani piirkonnas.

Teised suuremad esindatud sektorid olid energeetika ja veevarustus, kanalisatsioon ja tahked jäätmed. Energiaprojektides keskenduti sektori kestlikkuse edendamisele, peamiselt väiksema mahuga taastuvenergiaprojektide kaudu (st raamlaenude ja kuues fondis osaluse abil). Veevarustuse ja jäätmekäitluse valdkonnas oli projektide eesmärk parandada reoveekäitlust Lääne-Balkani piirkonnas ja lõunanaabruses, sealhulgas rahastati projekti, mille eesmärk oli parandada tahkete jäätmete käitlust Moldovas.

Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine

2019. aastal sõlmiti välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades 2,7 miljardi euro väärtuses laene, millega toetatakse kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist. Sellest ligikaudu 1,5 miljardit eurot oli ELi tagatisega¹³. 2019. aasta lõpus oli kumulatiivne kliimameetmete määr praegusel välislaenude andmise volituse perioodil rohkem kui 35 % sõlmitud lepingute netosummast;¹⁴ see ületab välislaenude andmise volituse otsuses sätestatud eesmärgi (vähemalt 25 %) ning vastab eesmärgile, et 2020. aastaks oleks see osakaal vähemalt 35 % kõigist EIP finantseerimistingutest tärkava turumajandusega riikides ja arenguriikides väljaspool liitu.

Kliimameetmete eesmärgi saavutamist toetati kõige rohkem investeringutega väiksema CO₂-heittega transporti ja taastuvenergiasse. Kliimamuutustega kohanemine moodustas 8 % EIP kliimafinantseeringutest välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades. 2019. aastal võttis EIP vastu uue energialaenupoliitika. Selle tulemusena toetab EIP väljaspool ELi selliste vähese CO₂-heittega, energiatõhusate ja usaldusväärsete energiasüsteemide arendamist, mis aitavad parandada juurdepääsu tänapäevasele ja taskukohasele energiale. Koosõlas ÜRO kestliku arengu eesmärgiga kahekordistada 2030. aastaks energiatõhususe määra kogu maailmas, rakendab EIP väljaspool ELi sama põhimõtet nagu ELi piires. Osana kohustusest tagada kaasav ja jätkusuutlik majanduskasv toetab EIP ka edaspidi energiaprojekte, millega aidatakse saavutada ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärgi.

Piirkondlik integratsioon

2019. aastal sõlmis EIP välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades kokku 1,1 miljardi euro ulatuses lepinguid, millega aidatakse kaasa piirkondliku integratsiooni eesmärgi saavutamisele. Sellest 1 miljard eurot oli ELi tagatisega. Idanaabruses jätkati tegevust suuremahuliste ühendamisprojektidega Ukrainas ja Gruusias ning piirkondlikku integratsiooni toetati ka muude teedeehitusprojektidega Serbias ja Marokos. Lääne-Balkanil

---

¹³ Paljudel juhtudel aidatakse kliimamuutustega seotud eesmärgi saavutamisele kaasa ainult osaga projektist ja seetõttu märgitakse ainult osa sellele projektile antud laenu kogusummast asjaomasele eesmärgile kaasaaitavaks.

¹⁴ 2019. aastal oli vastav näitaja 31 %.

toetati piirkondlikku integratsiooni Montenegro haridusprogrammiga, mille eesmärk oli lahendada haridussektoris investeeringute nappuse ja ressursside ebaotstarbeka jaotumise probleem, parandada hariduse kvaliteeti äärepoolsetes piirkondades ning harmoneerida standardeid, et seeläbi soodustada piirkondlikku majanduskasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Peale selle aidatakse Serbias kohaliku arengu partnerluse projektiga eeldatavalt parandada munitsipaalharidust ja -teenuste kvaliteeti riigi kõige vaesemates piirkondades. Sellega omakorda toetatakse ELi standarditega vastavusse viimist ja aidatakse riigil täita ELi ühinemiskriteeriume.

Majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatus

Vastusena Euroopa Ülemkogu üleskutsele viia ellu spetsiifiline algatus, mille eesmärk on võtta kiiresti kasutusele täiendav rahastamine majanduskasvu, elutähtsa taristu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse toetuseks Vahemere ja Lääne-Balkani riikides, käivitas EIP 2016. aastal koostöös Euroopa Komisjoniga majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse, et aidata Euroopal reageerida rände- ja pagulaskriisile¹⁵. Majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatus on osa Euroopa ühismeetmetest rände- ja pagulaskriisile reageerimiseks ning selle eesmärk on tegeleda rände pikemaajaliste põhjustega ning leevendada šokkide ja kriiside pikaajalist mõju. Seega on selle peamine prioriteet tagada tihe koordineerimine ja vastastikune täiendavus teiste ELi algatustega. Välislaenu andmise volituse 2018. aastal tehtud vahhindamise alusel lisati välislaenu andmise volituse otsusesse täiendav pikaajalise majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse eesmärk. Lisaks sellele eraldati 1,4 miljardit eurot sihtotstarbeliselt avaliku sektori investeeringuteks, millega aidatakse kaasa vastupanuvõime ja taastuvuse eesmärgi saavutamisele, ning loodi 2,3 miljardi euro suurune majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames erasektorile laenuandmise volitus, et tagada pikaajalist majanduslikku vastupanuvõimet toetavad erasektori investeeringud. Majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames erasektorile laenuandmise volitus annab EIP-le täieliku tagatise, mis võimaldab teha suurema riskiga finantseerimistehinguid¹⁶.

2019. aasta lõpuks oli EIP heaks kiitnud kokku 5,6 miljardi euro väärtuses tehinguid majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse eesmärkide saavutamiseks, kusjuures 819 miljoni euro väärtuses tehinguid sõlmiti 2019. aastal. Ligikaudu poole sellest mahust moodustasid krediitdiliinid (peamiselt VKEdele laenamiseks), ligikaudu 15 % veevarustuse või kanalisatsiooniga seotud investeeringud ja ligikaudu 11 % transpordiga seotud investeeringud. Enam kui kaks kolmandikku sõlmitud finantseeringutest olid suunatud erasektorile, et suurendada eeskätt VKEde majanduslikku vastupanuvõimet ja taastuvust. Enamik ülejäänud sõlmitud finantseeringutest olid seotud sellise taristuga, mis võimaldab osutada pagulastele ja vastuvõtivatele kogukondadele võrdsetel alustel põhiteenuseid, näiteks juurdepääs puhtale veele ja kanalisatsioonile, jäätmekäitlusele ja elektrienergiale, haridusele ja tervishoiule, kohalikele transpordile ja munitsipaalteenustele.

---

¹⁵ <https://www.eib.org/en/projects/initiatives/resilience-initiative/index.htm>.

¹⁶ EIP tasub ELile majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames erasektorile laenuandmise volitusel põhineva eelarvetagatise eest sellega, et annab ELile üle nende tehingute riskiga seotud kasumi.

3.2. ÜLEVAADE EIP FINANTSEERINGUTEST PIIRKONDADE JA SEKTORITE KAUPA

Tabelis 1 antakse ülevaade EIP 2019. aasta finantseeringute mahust välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades, sealhulgas ELi tagatisega ja EIP omal riisikol sõlmitud tehingute mahust.

Tabel 1. EIP finantseerimistehingud, mis sõlmiti 2019. aastal välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades (ilma tühistamisteta)

Piirkond (miljonites eurodes)	ELi tagatisega tehingud			EIP omal riisikol põhinevad vahendid või kolmandate isikute vahendid	Kokku
	Täielik tagatis	Poliitilise riski tagatis	Välislaenude andmise volitus kokku		
Ühinemiseks valmistuvad riigid	390	50	440	60	500
Lõunanaabrus	2 203	25	2 228	75	2 303
Ida-Euroopa, Lõuna-Kaukaasia ja Venemaa	1096	180	1276	19	1295
Aasia (v.a Kesk-Aasia)	205		205	1007	1212
Kesk-Aasia	30	12	42	15	57
Ladina-Ameerika	380	250	630	187	817
Lõuna-Aafrika		100	100		100
Kokku	4 304	617	4 922	1 364	6 285

2019. aastal oli väljaspool ELi (sh Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riigid ning ülemeremaad ja -territooriumid, samuti EFTA riigid) sõlmitud tehingute kogusumma 7,7 miljardit eurot. Sellest 6,3 miljardi euro väärtuses tehinguid sõlmiti välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades. Ligikaudu 4,1 miljardi euro väärtuses tehinguid sõlmiti ühinemiseks valmistuvates riikides, naabruspoliitikas osalevates ja partnerlusriikides (nii lõuna- kui ka idanaabrus ja -partnerlus). 2,2 miljardi euro väärtuses tehinguid sõlmiti Aasias, Kesk-Aasias, Ladina-Ameerikas ja Lõuna-Aafrikas.

Võrreldes 2018. aastaga suurenes EIP finantseeringute kogumaht välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades 2019. aastal 4,7 %, peamiselt tänu tegevuse edendamisele Ida-Euroopas, Lõuna-Kaukaasias, Venemaa allpiirkonnas ja Vahemere allpiirkonnas.

Tabel 2. Sõlmitud lepingute netosumma aastate kaupa ja kumulatiivne sõlmitud lepingute netosumma võrreldes välislaenu andmise volituse tagatise 2014.–2020. aastaks kehtestatud ülemmääradega (otsus nr 466/2014/EL, mida on muudetud otsusega (EL) 2018/412)

Sõlmitud lepingute netosumma (miljonites eurodes)	2014 (teine poolaasta)	2015	2016	2017	2018	2019	Kokku2014	Kasutamise määr
							(teine poolaasta)– 2019	
Ühinemiseks valmistuvad riigid	200	906	566	170	1 142	241	3 224	44%
Lõunanaabrus	369	726	1 299	1 168	1 367	1 609	6 537	64%
Ida-Euroopa, Lõuna-Kaukaasia ja Venemaa	975	1 401	1 472	657	632	1 276	6 413	96%
Aasia (v.a Kesk-Aasia)	45	433	45	118	205	205	1 051	90%
Kesk-Aasia	70	70	20	22		42	224	100%
Ladina-Ameerika	219	468	319	362	347	630	2 346	87%
Lõuna-Aafrika		150		50	70	100	370	80%
Majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames avalikule sektorile laenuandmise volitus					522	679	1 201	86%
Majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames erasektorile laenuandmise volitus*				612	325	140	1 076	47%
Kokku	1 878	4 154	3 720	3 159	4 610	4 922	22 442	69%

* *Majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames erasektorile laenuandmise volitus hõlmab Lääne-Balkanit ja Vahemere piirkonda.*

Aastatel 2014–2019 välislaenu andmise volituse alusel sõlmitud lepingute kumulatiivne maht (ilma tühistamisteta) oli 2019. aasta lõpul ligikaudu 22,4 miljardit eurot. Välislaenu andmise volituse kasutamise kumulatiivne määr sõlmitud lepingute netosumma alusel oli 69 % kogu tagatise ülemmäärast.

Kõige väiksem on ELi tagatise kasutamise määr ühinemiseks valmistavas piirkonnas. Seda saab selgitada eelkõige asjaoluga, et EIP on vähendanud tehinguid Türgis, võttes arvesse poliitilisi ja majanduslikke arengusuundumusi alates 2016. aastast. Keskmisest väiksem on kasutamise määr ka lõunanaabruse puhul, kus üldine tegutsemiskeskond on EIP hinnangul endiselt keerukas. Osaliselt on see tingitud poliitilisest ebastabiilsusest, kasvavast valitsemissektori võlast ja vähesest eelarvepoliitilisest manööverdamisruumist teatavates riikides. Samuti tekitavad EIP hinnangul probleeme projekti läbiviijate piiratud võimed ja suutlikkus.

Suurimat tagatise kasutamise määra (lepingute summa alusel) võib täheldada Kesk-Aasias ja idanaabruses.

Tabel 3. 2019. aastal ELi tagatise alusel välislaenu andmise volitusega hõlmatud piirkondades sõlmitud EIP finantseerimistingute jaotus sektorite kaupa

Sektor/piirkond (miljonites eurodes)	Ühinemiseks valmistuvad riigid	Lõunanaabrus	Ida-Euroopa, Lõuna-Kaukaasia ja	Aasia	Kesk-Aasia	Ladina-Ameerika	Lõuna-Aafrika	Kokku	Osakaal kogusumma
Transport	100	576	814	152				1 642	33%
Krediidiliinid	50	1000	196		12	135	100	1 493	30%
Veevarustus ja kanalisatsioon	194	382	66	54		145		841	17%
Energeetika		217	84		30	350		681	14%
Tööstus	50	22	38					110	2%
Põllumajandus, kalandus ja metsandus		25	26					51	1%
Linnaarendus	17	6	27					50	1%
Tahked jäätmed			25					25	0,5%
Haridus	18							18	0,4%
Komposiitmaterjalide taristu	11							11	0,2%
Kokku	440	2 228	1 276	205	42	630	100	4 922	100%

Kui vaadelda konkreetselt majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames erasektorile laenuandmise volitust, oli EIP kasutusmäär (sõlmitud lepingute netosumma alusel) 2019. aasta lõpus 47 %.

Mis puudutab välislaenu andmise volituse tehingute sektoritevahelist jaotumist 2019. aastal, siis oli esikohal transpordisektor, mille tehingud moodustasid sõlmitud lepingute kogusummast 33 %. Enamiku välislaenu andmise volituse tehingutest moodustavad taristuinvesteeringud, peamiselt transpordi, energeetika ning veevarustuse/kanalisatsiooni sektoris.

3.3. EIP TEHINGUTE MÕJU JA LISAVÄÄRTUS

Oma 13. septembri 2019. aasta hinnangus¹⁷ esitas komisjon põhjaliku analüüsi EIP välislaenu andmise volituse rakendamise mõju ja lisaväärtuse kohta. Alljärgnevatel punktides kajastatakse EIP enda hinnangut tema tegevuse mõju kohta, mida hinnati EIP kasutatava tulemuste mõõtmise vahendi abil.

EIP jälgib oma finantseerimistingute prognoositavaid tulemusi ja oodatavat mõju tulemuste mõõtmise raamistiku kaudu, mis võeti kasutusele 2012. aastal. Hindamisetapis tehakse kindlaks tulemusnäitajad, samuti lähteolukord ja eesmärgid, mille alusel prognoositakse oodatavaid majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid tulemusi. Edusamme võrreldes kõnealuste võrdlusnäitajatega jälgitakse projekti kogu kestuse jooksul ja sellest antakse aru mitmes vahe-etapis: otsetehingute puhul projekti lõpetamisel ja kolm aastat pärast projekti lõpetamist; börsivälistes ettevõtetesse investeerivate fondide puhul investeerimisperioodi lõpus ja tegevuse lõppemisel; krediidiliinide puhul vahendite jaotuse perioodi lõpus. Enamik välislaenu andmise volituste alusel sõlmitud EIP tehingutest on ette nähtud taristuinvesteeringute rahastamiseks, mille elluviimiseks kulub tavaliselt mitu aastat. Seega selguvad andmed ELi eelarvetagatise abil saavutatud tegelike tulemuste ja tegeliku mõju kohta oluliselt hiljem.

Tulemuste mõõtmise raamistikus hindab EIP projekte kolme samba abil.

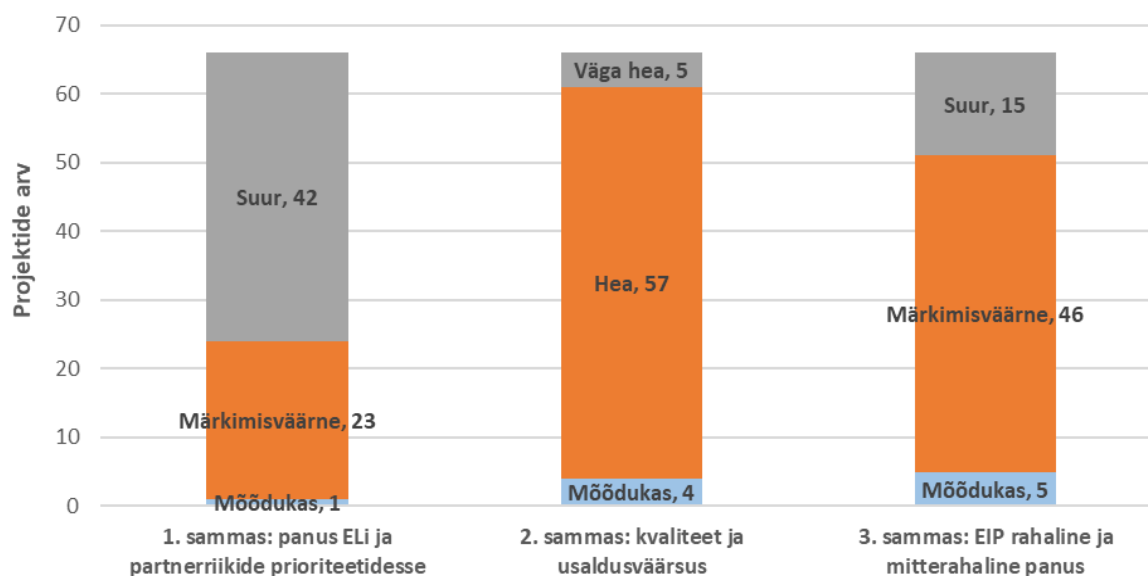
¹⁷ https://ec.europa.eu/info/commission-staff-evaluation-european-investment-banks-external-lending-mandate-2014-18_et.

- i. Esimese samba raames hinnatakse oodatavat panust ELi ja partnerriikide prioriteetidesse ning rahastamiskõlblikkust EIP volituse kohaste eesmärkide seisukohast. See aitab mõista EIP sekkumise loogikat seoses projekti prognoositava *mõjuga*.
- ii. Teise samba raames hinnatakse *oodatavate väljundite ja tulemuste* alusel tehingu kvaliteeti ja usaldusvärsust.
- iii. Kolmanda samba raames hinnatakse oodatavat rahalist ja mitterahalist panust (lisaväärtust), mille EIP lisaks turualternatiivile projektile annab. See aitab hinnata sekkumise loogikat EIP-poolse projektis *osaluse* tasandil.

Välislaenude andmise volituse alusel ja EIP omal riisikol põhinevaid vahendeid kasutades sõlmis EIP 2019. aastal esimese rahastamislepingu 66 projekti puhul. 65 projektile neist 66 uuest projektist määras EIP tulemuste mõõtmise raamistiku esimese samba alusel vähemalt hinnangu „Märkimisväärne“, mis tähendab, et neid peetakse välislaenude andmise volituse eesmärkidega kooskõlas olevaks ning leitakse, et need annavad suure panuse kas riigi enda või ELi arengueesmärkidesse ja muude eesmärkide täitmise mõõduka panuse. 42 projekti said EIP-lt hinnanguks „suur“, st nendega antakse suur panus nii ELi prioriteetidesse kui ka riigi arengueesmärkidesse.

Teise samba alusel antud hinnang põhineb projekti usaldusvärsusel, rahanduslikul ja majanduslikul jätkusuutlikkusel, keskkonnasäästlikkusel ja sotsiaalsel jätkusuutlikkusel. Viiele 2019. aastal sõlmitud uuele projektile andis EIP hinnangu „väga hea“ ning 57 projektile hinnangu „hea“, kusjuures taristuprojektide sisemine tulumäär oli keskmiselt 10–15 %. Neli projekti sai EIP-lt hinnangu „rahuldav“ – sageli on sellise hinnangu põhjuseks suure riskiga keskkond või projekti läbiviijate puudused.

Joonis 3. EIP tulemuste mõõtmise raamistiku hinnangud sammaste kaupa 2019. aastal välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades sõlmitud uute tehingute puhul

Kolmanda samba alusel hindas EIP, et tema oodatav rahaline ja mitterahaline panus 61 projektile oli „suur“ või „märkimisväärne“, eelkõige võimaldatud finantseerimistähtaja kestuse poolest, mis ületas kohalikel turgudel pakutavat tähtaega.

EIP tulemuste mõõtmise raamistiku edasisel väljakujunemisel muutuvad andmed järk-järgult kättesaadavaks ka teatavate tehingutega tegelikult saavutatud tulemuste kohta, kui prognoosid koostati tulemuste mõõtmise raamistiku 2012. aastal kasutusele võetud versiooni alusel. 2019. aasta puhul on EIP teatanud tegelikud tulemused seoses 18 finantstehinguga (krediidiliinid) – neist kümme tehingut sõlmiti Türgis, kolm Egiptuses, kaks Montenegros ja Serbias ning üks Tuneesias. Nende krediidiliinide raames andsid partnerpangad 5 531 laenu kogusummas 2,3 miljardit eurot. Nendest 5 202 laenu anti VKEdele ja 329 keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatele. Keskmise lõpptoetusesaajatele määratud laenu tähtaeg (laenu suuruse järgi) oli 4,4 aastat. Lõpptoetusesaajatest äriühingutel oli kokku ligikaudu 266 000 töötajat ning keskmises toetust saavas äriühingus oli 48 töötajat (st tegemist oli väikese ettevõtjaga).

3.4. ELi TAGATISE REALISEERIMINE

Aastatel 2012–2019 esitas EIP nõudeid kokku 476 miljoni euro ulatuses, kusjuures pisut alla 55 miljoni euro ulatuses nõudeid esitati 2019. aastal. Põhisumma jääk, mille katmiseks oli võimalik nõudeid esitada, oli 2019. aasta lõpu seisuga 161 miljonit eurot¹⁸. 2019. aastal esitas EIP ELi tagatise alusel mitu uut nõuet Süüria valitsemissektori laenu võlgnevuste tõttu. Seni ei ole õnnestunud võlgnevusi sisse nõuda. Selleks et säilitada ELi nõudeid seoses Süüria võlgnevustega, on EIP võtnud järelmeetmeid asjaomastes kohtutes¹⁹.

2016. aasta juunis esitas EIP poliitilise riski tagatise alusel nõude seoses Tuneesias Enfidha lennujaamale antud laenuga. Järgnenud aruteludes jõudsid EIP ja komisjon kokkuleppele, kuidas selle tagatise alusel esitatud nõuet käsitleda. Kokkuvõttes otsustasid pooled laenulepingust tuleneva tagasimaksmata nõude võrdselt jagada²⁰. 2019. aastal sõlmisid laenuvõtja, tema aktsionärid, laenuandjad ja Tuneesia ametiasutused restruktureerimislepingu, mis pidi jõustuma 2020. aasta jooksul. Tänu sellele 2019. aasta detsembris sõlmitud restruktureerimislepingule maksti tagasi ligikaudu 1,4 miljardit eurot, mis oli esimene tagasimakse nelja aasta jooksul. Vastavalt EIP ja komisjoni lepingule maksti pool laekunud summast komisjonile tagasi 2020. aasta jaanuaris.

4. EIP KOOSTÖÖ TEISTE PARTNERITEGA

4.1. KOOSTÖÖ KOMISJONIGA

EIP ja komisjon teevad välislaenu andmise volitusega seotud küsimustes koostööd kahe institutsiooni laiema partnerluse, sealhulgas ELi segarahastamisvahendite raames, näiteks naabruspoliitika investeerimisplatvorm, Lääne-Balkani investeerimisraamistik ning majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse tehniline abi, millega toetatakse arengut rahastavate asutuste tegevust väljaspool ELi.

---

¹⁸ Summad on kajastatud euro ekvivalendina 31. detsembri 2019. aasta seisuga ning on pelgalt näitlikustavad. Teatavad tagatise alusel esitatud nõuded on seotud muus vääringus võlgnetavate summadega.

¹⁹ Samal ajal algatas EIP Süüria vastu 2017. aastal kohtumenetluse. Ühendkuningriigi kõrge kohus (29. juunil 2018) ja Euroopa Liidu Kohtu Üldkohus (6. juunil 2019) otsustasid võtta ELi kasuks vastu kiirmenetluse otsuse, mille kohaselt peab Süüria tasuma kõik EIP antud laenu puhul võlgnetavad summad vastavate ELi nõuete esitamise ajaks.

²⁰ Lepingule kirjutati alla 8. detsembril 2017.

EIP on neid vahendeid jätkuvalt kasutanud, st ta on saanud ELi eelarvevahenditest sooduskrediiti, et toetada EIP rahastatavate projektide ettevalmistamist ja/või elluviimist. 2019. aastal kiitis EIP välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades rakendamiseks heaks 22 uut toetust, mida rahastati täielikult või osaliselt ELi eelarvest (kogusummas 226 miljonit eurot). Sellest 37,6 miljonit eurot nähti ette tehnilise abi, 148,5 miljonit eurot investeringutoetuste ja 40,1 miljonit eurot rahastamisvahendite jaoks. Peale selle kiideti heaks 22 tehingut (kogusummas 34,6 miljonit eurot) tehnilise abi andmiseks majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse raames. Samal ajal said (või saavad) 21 EIP projekti, mille jaoks välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades 2019. aastal lepingud sõlmiti, toetust kas otse EIP omavahenditest (nagu majandusliku vastupanuvõime ja taastuvuse algatuse tehniline abi) või EIP rakendatavat toetust, mida rahastatakse täielikult või osaliselt ELi eelarvest.

EIP on üks rakenduspartnereid ka uue ELi tagatise puhul, mida pakutakse Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD) kaudu. Välislaenude andmise volitus ja Euroopa Kestliku Arengu Fond on aga ette nähtud üsna erinevat liiki toodetele, laenuvõtjatele ja geograafilistele piirkondadele. Euroopa Kestliku Arengu Fond ei hõlma näiteks Lääne-Balkanit ja välislaenude andmise volitus ei kata suurt osa Aafrikast. Peale selle erineb Euroopa Kestliku Arengu Fondi raames antavate ELi tagatiste otsustusprotsess EIP-le välislaenude andmise volituse jaoks ettemaksetena antava seitsmeaastase tagatise otsustusprotsessist.

2018. aasta juunis esitas komisjon ettepaneku kehtestada alates 2021. aastast uus naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument ning uuendada ELi eelarvetagatiste pakkumist investeringuteks väljaspool ELi.²¹ 2020. aasta järgseks perioodiks välja pakutud lähenemisviis põhineb avatud arhitektuuri põhimõttel, mille kohaselt tuleks partneritest finantseerimisasutustele ELi tagatist anda nende vastavate eksperditeadmiste alusel, et tagada ELi jaoks kohapeal võimalikult suur mõju arengule. EIP jääks põhipartneriks väljaspool ELi tehtavate investeringute rahastamisel, eeskätt avaliku sektori investeerimisprojektide puhul, kuid ELi tagatiste saamiseks oleksid kõlblikud ka paljud muud finantseerimisasutused²². Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendiga nähakse ette tugev poliitiline juhtimine ELi tasandil ja parem koordineerimine rakenduspartneritena tegutsevate finantseerimisasutustega. Komisjon ja EIP on pidanud tehnilisi arutelusid, et uurida võimalusi seoses EIP-le pärast 2020. aastat antavate võimalike ELi tagatise.

4.2. KOOSTÖÖ EUROOPA OMBUDSMANIGA

EIP ja Euroopa Ombudsmani vahel 2008. aastal sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumis sätestati EIP kaebuste lahendamise mehhanismi kahe etapi alus. Kaebust käsitletakse esmalt EIP kaebuste lahendamise mehhanismi abil ning vajaduse korral suunatakse see uurimiseks ombudsmanile. 2018. aasta novembris ajakohastas EIP oma

---

²¹ 14. juuni 2018. aasta ettepanek (COM(2018) 460 final) võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend.

²² Vt ka komisjoni 12. septembri 2018. aasta teatis „Tõhusam finantsraamistik väljaspool Euroopa Liitu tehtavate investeringute jaoks“, COM(2018) 644 final.

kaebuste lahendamise mehhanismi poliitikat²³. Ombudsman teatas 2019. aasta jooksul ühest uuest kaebusest seoses EIP tegevusega välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades.

Mis puudutab EIP kaebuste lahendamise mehhanismi sisemist etappi, siis välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades registreeritud uute, projektidega seotud kaebuste arv vähenes – kui 2018. aastal oli see 19, siis 2019. aastal oli see 15. Nendest 11 olid seotud keskkonna- ja sotsiaalküsimustega, kolm rahastatud tehingute juhtimise aspektidega ning üks teabele juurdepääsuga. 2019. aastal lõpetati EIP kaebuste lahendamise mehhanismi abil 15 juhtumit välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades: neli juhtumit oli seotud Bosnia ja Hertsegoviinaga, neli juhtumit Tuneesiaga, kaks juhtumit Serbiaga, üks juhtum vastavalt India, Costa Rica, Ukraina ja Panamaga ning üks juhtum oli seotud mitme asukohaga²⁴. Nende EIP kaebuste lahendamise mehhanismi kaudu käsitletud kaebuste tulemused olid erinevad: „väited ei ole põhjendatud“ (7), „EIP tühistas finantseeringu“ (3), „sõbralik lahend“ (1), „väited on põhjendatud“ (1), „projekti läbiviija võttis rahastamistaotluse tagasi“ (1) ja „esitati soovitusel parandamist vajavate valdkondade kohta“ (2).

4.3. KOOSTÖÖ RAHVUSVAHELISTE FINANTSEERIMISASUTUSTEGA

EIP koostöö muude rahvusvaheliste finantseerimisasutustega ja arengut rahastavate asutustega ELi liikmesriikidest hõlmab nii institutsioonilisi teemasid ja temaatilisi küsimusi käsitlevat dialoogi kui ka tehingute kaasrahastamist ja asjaomase tehnilise töö jagamist.

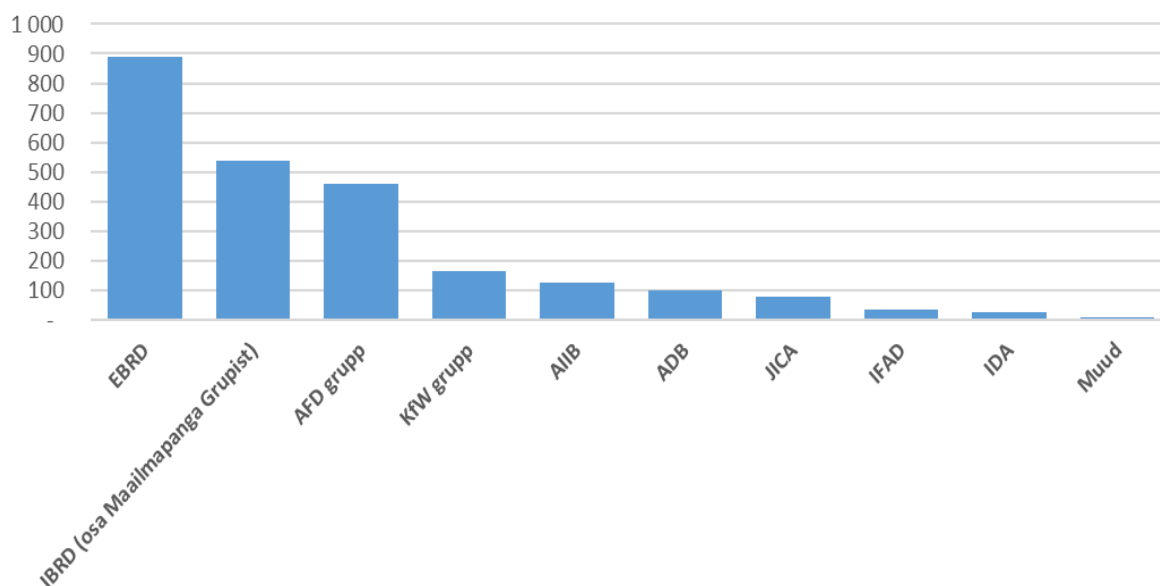
2019. aastal kaasrahastas EIP kuut tehingut koos Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga (kogusummas 888 miljonit eurot). Nelja projekti rahastati koos Agence Française de Développement' (AFD) grupiga (Prantsusmaa) ja kolme Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) grupiga (Saksamaa). Lisaks sellele kaasrahastati nelja projekti koos Maailmapanga Grupi osaks oleva Rahvusvahelise Rekonstruktsiooni- ja Arengupangaga (IBRD). EIP, AFD ja KfW on teinud jätkuvalt tihedat koostööd vastastikuse usalduse algatuse raames. 2013. aastal käivitatud vastastikuse usalduse algatusega ühtlustatakse ja lihtsustatakse kaasrahastatava toetuse andmist toetusesaajatele; selle raames võtab üks kolmest partnerist endale teatavate projektiga seotud ülesannete (nt osa projekti hoolsuskohustuse auditist või hanke järelevalve) puhul juhtfinantseerija rolli. Vastastikuse usalduse algatuse partnerite juhtimis- ja otsustusorganid on tutvunud teise asutuse koostatud dokumentidega, mida nad kasutavad enda otsuste tegemisel. 2019. aastal sõlmiti välislaenude andmise volitusega hõlmatud piirkondades kokku 24 kaasrahastatava projekti lepingut.

---

²³ <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/complaints-mechanism-policy.htm>.

²⁴ Kõrgõzstan, Tadžikistan, Afganistan ja Pakistan.

Joonis 4. Rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja arengut rahastavate asutuste poolne kaasrahastamine 2019. aastal sõlmitud EIP projektilepingute puhul (miljonites eurodes)

Märkus: teiste rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja arengut rahastavate asutuste kaasinvesteeringud on üksnes orienteerivad ning põhinevad projektiarenduse varajastes etappides tehtud hinnangutel. Selguse huvides olgu märgitud, et partnerite hulgas on: Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD), Rahvusvaheline Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (IBRD), Agence Française de Développement (AFD), KfW, Aasia Taristuinvesteeringute Pank (AIIB), Aasia Arengupank (ADB), Jaapani rahvusvahelise koostöö agentuur (JICA), Rahvusvahelise Põllumajanduse Arengu Fond (IFAD), Rahvusvaheline Arenguassotsiatsioon (IDA).